

**A Direct-Line Kft.
ars poeticája a
kutatás-fejlesztési tevékenységről**

Tartalomjegyzék

Bevezető.....	3
1. A Direct-Line Kft. k+f tevékenységének ismertetése.....	4
1.1. Témák felsorolása.....	4
1.2. A kutató-fejlesztő munkák finanszírozása.....	5
1.3. Jogviszony szabályozása.....	6
1.4. A k+f munka dokumentálása.....	7
2. A NAV ellenőrzések tapasztalatai	8
2.1. Törvényi hivatkozások.....	9
2.2. A fővállalkozói szerep.....	11
2.3. A tanulmány, mint a k+f munka célja és tartalma.....	12
3. Tipikus kifogások és rá adható válaszok.....	12
3.1. Részjelentés hiányában előlegfizetés.....	12
3.2. Nem k+f az elvégzett munka.....	13
3.3. A k+f nem hasznosult a megbízónál.....	13
3.4. A tanulmány értékesítése több helyre történt.....	14
3.5. A tartalomra vonatkozó egyéb megjegyzések.....	14
3.5.1. A projektleírás a kft.-re nem tartalmaz konkrét kutatási feladatkitűzéseket.....	14
3.5.2. Cég néhány oldalas bemutatása.....	15
3.5.3. A tanulmány, valójában egy tankönyv.....	15
3.5.4. Forrásokra hivatkozás.....	15
3.5.5. Az alap-, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés fogalma szerinti követelményeknek nem felel meg.....	16
3.5.6. Nem nyújt új ismereteket a címben megfogalmazott tárgyban a megbízó részére....	17
3.5.7. Oktatási céllal készült tanulmány.....	18
3.5.8. A megfogalmazott kutatási cél és használt fogalomrendszere nem új.....	18
3.5.9. Publikációk „összeollózása”.....	18
3.5.10. A tanulmány már meglévő ismeretek összegzése.....	19
3.5.11. A tanulmány nem hasznosult a megrendelő számára.....	19
3.6. A k+f projekt eredménye.....	20
Összefoglalás.....	22

Bevezető

A kutatás-fejlesztés, az innováció a világ fejlett országainak a gazdaságpolitikájában hangsúlyosan megjelenő fontos elem. Tény, hogy valamennyi gazdaságilag sikeres államban rendkívül komoly kutatás-fejlesztési ágazat működik, míg az ezt a területet nem preferáltan kezelő országok legjobb esetben is csak az új technológiákat elterjesztő országok követőivé válhatnak. Az innovációs tevékenységet közgazdasági értelemben a magas hozzáadott szellemi érték jellemzi.

Hazánkban is felismerve a kutatás-fejlesztés, az innováció fontosságát a gazdaságélénkítés területén 2004-ben bevezetésre került az innovációs járulék rendszere. Ennek köszönhetően jelentősen növekedett a kutatás-fejlesztési ráfordítások, ezen belül is a vállalati kutatás-fejlesztési források aránya, létrejöttek a kifejezetten innovatív tevékenységre szakosodott műhelyek, munkahelyek.

A Kutatási és Technológiai Innovációs Alapról szóló 2003. évi XC. törvény megjelenése óta eltelt közel egy évtizedben az innováció és kutatás-fejlesztés számos értelmezésével találkozhatott a szakmai- és laikus közönség egyaránt. Az innovációs járulék, annak saját célra történő felhasználása sok valódi kutatást végző műhelynek jelentett forrást a fejlesztéseihez. Kétségtelen tény ugyanakkor, hogy a nyereszkesedők figyelmét sem kerülte el ezen könnyűnek tűnő pénz ígérete. Sajnos nem sokat javított a helyzeten a Kutatás-fejlesztésről és a technológiai innovációról szóló 2004. évi CXXXIV. törvény sem, hiszen a törvényben megfogalmazott célok, a törvény szövegezése és annak eltérő értelmezése szintén nem segítette a stabil, innovációt bátorító jogi környezet megteremtését.

Természetesnek tekinthető tehát, hogy egyértelmű szabályozás hiányában a mindenkori adóhatóság is kialakította saját értelmezését az innovációval kapcsolatban, és eszerint próbálja kiszűrni az e területen tapasztalható vélt, vagy valós visszaéléseket. Sajnálatos tény ugyanakkor, hogy az adóhatóság elsősorban adminisztratív szempontból igyekezett megragadni a kutatás-fejlesztés mibenlétét. Ennek egyik legszembetűnőbb és legkárosabb következménye az, hogy a kutatás-fejlesztés eredményének napjainkban a tanulmányt szokás tekinteni, miközben a törvény említést sem tesz arról, hogy bármely kutatás-fejlesztési tevékenység esetében jelentés írási kötelezettség állna fenn.

Hasonlóan téves értelmezés nehezíti a kutatás-fejlesztési projektek több megbízó általi közös finanszírozását. Miközben ez a modell a világ minden részén bevett eredményes gyakorlatnak számít (lásd. gyógyszeripar, autóipar), addig Magyarországon a leggyakoribb elmarasztaló adóhatósági megállapítások egyike, ha ilyen modell szerinti finanszírozásban valósult meg az adott fejlesztés.

A kutatás-fejlesztés területén eltöltött sokéves működésünk alapján úgy véljük, hogy meg kell osztanunk mindazokat a tapasztalatokat, amelyek a fentiekkel kapcsolatban vállalatunknál összegyűltek és megfogalmazódtak. Az innováció, s ennek az egyik legeredményesebb formáját jelentő ku-

tatás-fejlesztés a mi értelmezésünkben elsősorban olyan alkotó munka, amelynek meghatározó szerepe van a vállalatok, s végső soron a hazai gazdaság folyamatos fejlődésében.

Jelen írás segítségével kíván szolgálni mind az adóhatóság, mind pedig a kutatás-fejlesztés területén érintett vállalkozások számára annak a kérdéskörnek a megítélésében, amely részben a kutatók körében is évszázadok óta vitatott a k+f tevékenység tartalmi és formai követelményeit illetően, részben pedig az innovációs törvény végrehajtásával kapcsolatban nagyon gyakran felmerülnek.

1. A Direct-Line Kft. k+f tevékenységének ismertetése

Cégünk, a DIRECT-LINE Kft. az 1991 évi megalakulása óta számos kutatás – fejlesztési projektet bonyolított le egyetemekkel és más kutatóhelyekkel közösen. Az innovációs járulék bevezetését megelőző időszakban a saját nyereségünk visszaforgatásával, a járulék bevezetését követően pedig számos külső megbízás teljesítésével nyílt erre módunk.

Az innovációs járulék jelentősen kibővítette a piaci lehetőségeinket, így ma már a fejlett országok eredményes gyakorlatát követve szervezzük K+F tevékenységünket. Cégünk munkatársai rendelkezésre állnak honlapunkon és publikációinkban nyilvánossá tett valamennyi területen a kutatási projektek érdemi lebonyolítására. Az egyes kutatási témaköröket tudományos fokozattal rendelkező munkatársak irányításával végzik szakirányú felsőfokú végzettséggel és több éves – mind hazai, mind külföldi területen szerzett – szakmai tapasztalattal rendelkező dolgozóink.

Cégünknel 18 fő saját k+f munkatárs és további 60 fő nem közvetlenül kutató munkát végző dolgozó és alvállalkozók részvételével folyamatos fejlesztő munka zajlik az 1.1. pontban felsorolt területek elvi alapjainak és gyakorlati megvalósításának az érdekében. A k+f munka célja az ügyfél igények maradéktalan kielégítése mellett olyan termékek fejlesztése, amely cégünk gyártása számára megbízást, kereskedelmi üzletágunk számára pedig piacképes árut eredményezhet.

Ez az egymásra épülő működési mód valósítja meg kicsiben a csaknem teljes innovációs láncot, s garantálja azt, hogy ne következhesen be szakadás ebben a láncban.

1.1. Témák felsorolása

Cégünk nem l'art-pour-l'art kutatásokkal, nem elsősorban tanulmányok és szakcikkek írásával, hanem alapvetően mérnöki fejlesztésekkel és hozzájuk kapcsolódó alkalmazott és alapkutatásokkal foglalkozik. Az elmúlt 20 év alatt számos fejlesztési projektet zártunk le sikeresen. Jelentősebb eredményeink az alábbi kutatási területeken keletkeztek:

Témakörök:

- [Up-megmunkálások](#)
- [IT-fejlesztés – HaXSoN](#)
- [Termelés irányítás](#)
- [Termék- és technológia racionalizálás](#)
- [Módszeres mérnöki tervezés](#)

A k+f munka természetéből fakadóan soha nem beszélhetünk egy véglegesen lezárt folyamatról, legfeljebb minden időben egy olyan készültségi szintről, amelynek gyakorlati alkalmazására ugyan van mód, de a továbbfejlesztés a legkülönbözőbb okokból indokolt. A k+f munka mindenkori feltételeinek változása, a világban e területen zajló gyors változás új elvek és módszerek fejlesztését teszi szükségessé, amely mind az irodalomkutatás, mind pedig az egyre korszerűbb eszközök igénybevételével folyó kísérleti munka elvégzését, naprakész ismeretek meglétét feltételezi.

Sajnos nem ismeretlen és szokatlan jelenség Magyarországon, hogy a kutatás- fejlesztéshez (akár a focihoz) mindenki ért, csak éppen nagyon kevesen gyakorolják, s még annál is kevesebben eredményesek benne.

1.2. A kutató-fejlesztő munkák finanszírozása

A k+f munkáik finanszírozhatósága érdekében igyekeztünk egy-egy általunk korábban megkezdett témára olyan megrendelőket megnyerni, akik hajlandóak a saját maguk érdeke szerinti testreszabás lehetőségéért a k+f munka esetleges végeredményét megrendelni. Az így finanszírozott projekt keretében keletkező eredmények használati jogát a kifizetés összegétől függetlenül a mindenkori fejlettségi szinten a megbízóink rendelkezésére bocsájtjuk. A k+f projektek mind a ráfordítás, mind pedig az elért eredmények értéke tekintetében messze meghaladják az egyes megrendelőink által kifizethető összegeket. Kivételt képez az a néhány egyedi természetű megbízás, amelyre az évek során nem sikerült újabb megrendelést szereznünk. Ez a finanszírozási forma képes biztosítani azt, hogy az érdemi kutatásokhoz a megfelelő források összegyűjthetők legyenek, a megrendelők számára pedig a k+f célra rendelkezésre álló összeget meghaladó értékű eredmény keletkezzen. Az egyes megbízóknak külön-külön nem áll akkora forrás a rendelkezésére, hogy abból egy a cégünknel folyó volumenű k+f munka elvégezhető legyen, viszont ezen források összevonásával nem csak a pénzügyi fedezet teremthető meg, hanem az a sokfajta követelmény is megfogalmazódik, amely az általában nagyon különböző területeken működő vállalkozásoknál elvárás-ként jelentkeznek.

Ez a kutatás finanszírozási módszer jellemzi egyébként a nálunk gazdagabb országokat is. A világ fejlettebb és szerencsésebb részén a k+f munka finanszírozása nagyon hasonló modell szerint történik, mint amit cégünk igyekezett idehaza elsők között megszervezni. Így tud érvényesülni az a

szinergia hatás, amivel sajnos Magyarországon sem ezen, sem más szakmai területeken nem élünk. Sokkal inkább a pénzek parciális érdekek szerinti szétaprózása folyik, mint egy értelmes cél alapján való koncentrálása történne meg.

(A különbség legfeljebb abban van, hogy ezeket a pénzeket a megbízók ott önként, a vállalati általános költségek terhére, s nem ún. innovációs járulékból történő kifizetéssel teljesítik. Külföldi tulajdonosok éppen ezért gyakran nem is tudják, mit kezdjenek ezzel az adónemmel.)

Közismert tény, hogy például az egymással éles konkurencia harcban álló óriási méretű autógyártók sem engedik meg maguknak azt, hogy kizárólag saját kutatásokat végezzenek, hanem más gyártókkal összeállva adnak ki megbízásokat kutató helyeknek, azokat kvázi tagdíj rendszerben fenntartva. Ők ugyanis tapasztalatból is jól tudják, hogy így jöhet felszínre a szinergia pozitív hatása.

Az innovációs járulék bevezetésének a fő célja annak idején deklaráltan az volt, hogy minden gazdálkodó szervezetet valamifajta innováció beindítására ösztönözzön, s ne csupán a pénz beszedésének egy újabb lehetőségét lássa meg benne minden érintett.

A cégünknel folyó kutató- fejlesztő munka célja a hazánkban elterjedt „szerencsétlen” gyakorlattal ellentétben éppen az volt, hogy egy kiterjedtebb, jelentősebb kutatásra alkalmat adó módon több megbízót találjunk. Több megbízó képes ugyanis együtt akkora összeget biztosítani, amelyből már érdemi kutatás és fejlesztés hajtható végre a Direct-Line Kft.-nél, s amelyek végeredménye egy testreszabási folyamatot követően Megrendelőnél közvetlenül hasznosítható.

1.3. Jogviszony szabályozása

A Megbízóinkkal megkötött szerződésekben az általunk kidolgozott konstrukció következményeként a szerzői és anyagi jogok szabályozása éppen ezért történik akként, mint ahogy az a témakiírási mellékletben szerepel:

„Az elvégzett kutató - fejlesztő munka eredményének szerzői, továbbá minden hasznosítással kapcsolatos joga a Direct-Line Kft.-nél marad. Megrendelőt megilleti a munka során elkészült prototípus alkalmazás tetszőleges példányszámban használatának joga. A fejlesztés során született eredményeket a Megrendelő a fejlesztő jóváhagyásával üzleti célból felhasználhatja, azokra minden kiadványában, kiadott publikációjában hivatkozhat.”

A megrendelőink tehát már a szerződés megkötése előtt tisztában vannak azzal, hogy egy olyan több cég által finanszírozott programhoz csatlakoznak, amely megrendelők mindegyike a hasznosítás korlátozott mértékű tulajdonosává válik. Az egyediség az eredmények testreszabása révén valósul meg, ha erre a megrendelő igényt tart. Számos oka lehet azonban annak, hogy erre a má-

sodik lépésben már nem az innovációs járulékból megvalósítható beruházásra egyáltalán sor kerül, illetve az milyen módon történik meg.

Az általunk kínált fejlesztés értéke többnyire messze meghaladja a Megbízók által kifizetett összegek nagyságrendjét. A Megrendelők a használat jogosultságát megszerzik, de a fejlesztés szerzői és anyagi jogai a Direct-Line Kft.-nél maradnak. Az a tapasztalatunk ugyanis, hogy a megbízóink egyike sem kíván a fejlesztés területére áttérve egy döntően új tevékenységbe kezdeni, s a megrendelt fejlesztés üzleti és k+f célú hasznosítását végezni. A projektek többségénél természetesen van az a vételár, amiért cégünk a fejlesztési eredmény minden anyagi jogát eladná, de erre eddig nem volt példa. Egy szállítmányozási hasonlattal élve: az egyedi, vagy gyűjtő fuvarokat megrendelő cégek megelégszenek a fuvar teljesülésével, s nem okvetlenül kívánják a teherautót is megvásárolni.

1.4. A k+f munka dokumentálása

A sokéves tapasztalat nyomán több lépésben fejlődött ki az a dokumentációs forma, amelyet cégünk ma alkalmaz. A szokásjog alapján kialakult hagyományos tanulmányi szerkezet tapasztalataink és megítélésünk szerint nem igazán alkalmas arra, hogy a k+f munka menetét, az eredmények lényegét a megbízó és megbízott érdekei szerinti módon híven visszaadja. Az eredmények szélesebb közönség számára történő bemutatását szolgáló prezentáció és annak kísérő szövege több szempontból is kedvezőbb forma erre. A kutatás menetének, a hasznosítás lehetőségének a bemutatására kialakított kutatási jelentésünkben már több eszköz áll rendelkezésre anélkül, hogy az eredmények reprodukálhatóságát lehetővé tevő módon kelljen az eredményeket írásban összefoglalni. A statikus tartalmak mellett videó felvételek, szimulációk, s más dinamikus megoldások színesíthetik a bemutatókat. A kutatási napló forma azonban még inkább a folyamat valósághű leírására sarkall, s képes magába olvasztani mind a hagyományos tanulmányi formát, mind pedig a prezentáció teljes kelléktárát. Az adóhatóság és az SZTNH is minden dokumentációs fajtát nemes egyszerűséggel tanulmánynak nevez, így a továbbiakban mi is így hivatkozunk rá, noha a tudomány területén az eredmények közzétételének számos formája létezik.

A több megbízó általi projekt finanszírozás okán az általunk elkészített és kiadott írásművekről nem az ügyfelekhez rendelődő, hanem verziószám követéshez igazodó dokumentációkat készítünk. Ez tehát azt jelenti, hogy amint egy konzisztens egészset adó megoldás kialakul, azt az adott fejlesztési lépést lezártnak tekintjük, de forrás rendelkezésre állása esetén azonnal a következő célok szerint dolgozunk a témán tovább. Az ügyfelek számára a munka mindenkori eredményeinek a bemutatása több lépésben is megtörténik. A legtöbb új ügyfelünk a korábban szerzett rossz tapasztalata alapján még a szerződés megkötése előtt meggyőződik cégünk felkészültségéről. Gyakran tartunk szakmai konferenciákat, amelyekre meghívjuk már meglévő ügyfeleinket és az érdeklődőket. Nagyobb megbízóinknál kihelyezett bemutatókat, szakmai konferenciákat is tartunk.

Az egyes projektek lezárását követően írásban is készítünk összefoglalót annak érdekében, hogy ügyfeleink az üzleti célú hasznosítás érdekében megfelelő ismeretekre telessenek szert belőle. A fejlesztés eredményének a bevezetése ugyanis már nem tekinthető k+f tevékenységnek. Így a nem prototípus szintű megvalósítással járó, lényegében beruházási lépésnek tekinthető munkák már egy vállalkozási típusú szerződés keretében végezhetőek el. Örvedetes módon egyre gyakrabban fordul elő az, hogy ezeket a már nem k+f-nek tekinthető megrendeléseket is cégünk nyeri el.

2. A NAV ellenőrzések tapasztalatai

Az általunk megtapasztalt (korábban APEH, ma NAV) ellenőrzések leggyakoribb tévedése k+f ügyekben arra vezethető vissza, hogy nem a munka érdemi végrehajtását, hanem egy tanulmány megírását tekintik a kutató munka egyetlen céljának. Kizárólag az írásművek tartalmi elemzésére szorítkozik a legtöbb vizsgálat, s így a dolog érdeme teljességgel a látóköron kívül marad. Örvedetes ugyanakkor, hogy cégünk kérésére az ellenőrök többnyire elfogadják a telephelyünkre való meghívást, s ezen helyszíni vizsgálatok rendre azt állapítják meg, hogy a Direct-Line Kft-nél valódi és érdemi kutató-fejlesztő munka folyik, ennek a személyi és tárgyi feltételei rendelkezésre állnak. Nehéz is lenne a nálunk látottak és bemutatott tények alapján mást megállapítást tenni. A honlapunkon megtalálható tevékenység ismertető, szakmai publikációk, konferencia rendezvényi beszámolóok csak töredékesen képesek visszaadni azt, ami az ügyfeleinket is meg szokta győzni a k+f szerződések megkötése előtt. Kétségtelen tény, cégünk nem a tanulmányok írásában, hanem az érdemi végrehajtásban látja a k+f munka lényegét, s szerencsére a megrendelők többsége is egyre inkább így van ezzel.

A „papír centrikus” szemlélet vezetett oda, hogy ma a közfelfogás a megbízási díj méretével arányos kutatási jelentést vár el a Megbízott kutatóktól. Mintha a kutatási munka értéke és a róla készült jelentés terjedelme között valamifajta arányosságnak kellene fennállnia. A sajtóban nem ritkán találni olyan írásokat, amelyek a tanulmányok egyetlen oldalának a megírasi költségén élcelődnek, s nem a munka tartalmi kérdéseit feszegetik. Nyilvánvalóan ez utóbbihoz sokkal alaposabb elemzésekre és nagyobb felkészültségre volna szükség.

A Megrendelőinktől eddig beérkezett visszajelzések alapján kifejezetten károsnak tartjuk, ha egyes NAV vizsgálatok a kutatás- fejlesztés, az innovációs járulék felhasználása tekintetében a cégeket nem segítik, nem bátorítják. Sajnos esetenként még az is előfordult, hogy a saját tárgyszerű tévedéseiken alapuló indokok alapján marasztalták el egy-egy ügyfelünket, s ezzel közvetlenül az innovációs járulék kötelezően befizetendő adók módjára való teljesítés irányába terelték őket.

Sajnos a mi ismereteink szerint is több olyan nonprofit szervezet van, amely az innovációs járulék begyűjtésére szakosodott, noha sem a személyi, sem pedig a tárgyi feltételekkel nem rendelkezik kutatás-fejlesztési projektek végrehajtásához. Ezek a cégek érdemi kutatás nélkül tanulmányokat írnak, amelyek a megrendelő számára gyakran még az esélyt sem adják meg bármifajta hasznosít-

hatóságra. Itt többnyire a megrendelő, vagy annak valamely alkalmazottja is érdekelt a megbízásban. Ez a konstrukció is osztja és fenntartja azt az APEH-nál is képviselt nézetet, miszerint a kutatás-fejlesztési munka azonos egy tanulmány megírásával. A hozzáértés hiányában az adóhatóság szinte mindenfajta differenciálás nélkül csaknem minden k+f projektet alkalmatlannak ítél arra, hogy annak költségei az innovációs járulék terhére levonhatók legyenek. Azzal természetesen magunk is egyetértünk, hogy az adóhatóság támadja ezeket a látszattevékenységet folytató nonprofit szervezeteket, de roppant káros, ha ezt válogatás nélkül teszi.

A másik, gyakran ki nem mondott és/vagy letagadott ok vélhetően abban keresendő, hogy az adóhatósági vezetők és dolgozók premizálása a kiszabott bírságok összegétől függ. A gazdasági válság, a csökkenő közszolgálati bérek miatt nagy nyomás nehezedik a revizorokra. Vélhetően központilag kerültek kidolgozásra azok a sztereotip indoklások, amelyekkel az ellenőrök visszatérően élnek. Itt jegyzem meg, hogy ezen indoklások általában könnyen cáfolható téves értelmezéseket is tartalmaznak.

Az adóhatóság gyakorlata rendkívül káros, ugyanis pontosan azokat sújtja, akiket bátorítania kellene arra, hogy a törvény szellemében áldozzanak kutatás-fejlesztésre. Ha arra alkalmatlan szervezetek folytatnak k+f tevékenységet, akkor nem a megbízókat, hanem az azok bizalmával visszaélőket kellene vizsgálni, s indokolt esetben elmarasztalni, a folytatástól eltiltani. Miután a Direct-Line Kft. ebben a kutatás-fejlesztést végző szerepben van, készséggel áll ezen vizsgálatok elé. Legfeljebb azt szeretnénk ez ügyben elérni, hogy ne minden egyes k+f megbízónk esetében kelljen minden egyes ellenőrpárost felvilágosítanunk arról, amit jelen írásműben igyekeztünk röviden összefoglalni. Az időnkét ugyanis a termelő munkára, s nem pedig a törvényi szabályozás és ellenőrzés hibáinak a kiküszöbölésére kívánjuk fordítani.

Az innovációs törvényben sok hiányosság van, amelyeket mielőbb orvosolni kellene. A legfőbb hiányosság az, hogy nagyon szűkszavúan fogalmaz, így az adóhatóság részére is megteremti az önkényes értelmezés lehetőségét. További probléma, hogy nem megfelelően szabályozza a kutatás-fejlesztési tevékenységre jogosult szervezetek és magánszemélyek körét. Nagymértékben csökkennének a problémák, ha akkreditációhoz, valamifajta tudományos minősítéshez kötnék az ilyen tevékenységet folytatóknál a munkák irányítását.

Jogrendünk abszurditását mutatja az is, hogy az adóhatóság nem köteles elfogadni a felettes szervek, a Pénzügyminisztériumnak az állásfoglalását A törvény a k+f munka elbírálására felhatalmazott szervként korábban az NKTH-t nevesítette, de ennek a szakértőket is foglalkoztató szervnek az állásfoglalását sem köteles az adóhatóság elfogadni.

2.1. Törvényi hivatkozások

A NAV a jegyzőkönyveiben szó szerint és helyesen idézi a törvényi helyeket és a Frascati kézikönyvbéli megfogalmazásokat. Ami azonban a problémát okozni szokta, hogy ezeknek a megfo-

galmazásoknak az értelmezése, a belőlük levonható következtetések nagyon gyakran helytelenek. Ahhoz, hogy megalapozott értékítéletet lehessen valamiről mondani, ahhoz sokkal több ismeretre volna szükség.

Esetenként sajnos előfordul, hogy az ellenőrök az innovációs törvény és a Frascati kézikönyv egyértelmű szabályozása ellenére téves megállapításokat tesznek, de ezeket általában még az ellenőrzés korai szakaszában sikerül tisztázni mindazon minisztériumi állásfoglalások felhasználásával, amelyek az adott törvényi helyeket segítenek helyesen alkalmazni.

Számos ellentmondás és pontatlanság, gumi jogszabályszerű megfogalmazás nehezíti a tisztánlátást. Elvitathatatlan tény, hogy már a témakiírás elkészítése is fontos része a kutatás fejlesztésnek. Vagyis a célok és alkalmazott eszközök, s nem pedig az eredmények minősítenek valamit kutatás-fejlesztésnek. Ha ugyanis az adóhatóság által követett hibás logika mentén járunk el, akkor minden sikertelenül záruló valódi kutató munkát utólag vissza kellene minősíteni.

Mint az az előző pontban is szerepelt, sajnos a k+f téma minősítésében az NKTH-tól történő állásfoglalás kéréssel sem lehetett eredményt elérni, mert az állásfoglalást az adóhatóság nem köteles elfogadni. A kiadott állásfoglalásban ez szövegszerűen meg is jelenik, ugyanis benne a következő idézet olvasható: „ Az érdemi határozatot az APEH illetékes főosztálya hozza meg.”

Amennyiben azonban az adóhatóságtól kértünk állásfoglalást, akkor a következő ugyancsak érdekes választ kapjuk: Állításuk szerint nem az ő hatáskörük ennek megítélése, de „ha a jogügylet megfelel a jogszabályi előírásoknak, akkor a társaság saját döntése szerint figyelembe veheti az innovációs járulék fizetési kötelezettségének teljesítésébe”. A megrendelőnek képesnek kell tehát lennie előre eldönteni azt, amit az adóhatóság majd utólag elbírál. Ez a fajta mentalitás nem az innovációt, hanem a bizonytalanságot erősítette.

Az adóhatóság az állásfoglalás kiadásánál tehát azt nyilatkozza: Nem az ő hatáskörükbe tartozik annak megítélése, hogy az adott témakiírás kutatás-e vagy sem. Az ellenőrzés során azonban ezt a nyilatkozatot elfelejtve, nagyon gyakori, hogy az adóhivatal munkatársai mégis hivatottnak érzik magukat erre. Majd kizárólag egy valamifajta dokumentáció alapján el is bírálják, hogy az elvégzett munka k+f-ek minősül-e. Ezzel a követett gyakorlattal az ellenőrzött cégek nagyon nehéz helyzetbe kerülnek, mert olyan tudományos igényű tevékenységről kellene meggyőzően nyilatkozniuk, amihez sem ők, sem az őket ellenőrzők igazán nem is értenek. Sajnos ennek nyomán azt kellett az utóbbi időszakban megtapasztaljuk, hogy aki egy ilyen vizsgálaton keresztül ment, az már a továbbiakban nem kívánt az innovációs járulék terhére kutatni-fejlesztési. Sokszor még akkor sem, ha végül is mindent rendben találtak az ellenőrök. Inkább befizették a pénzt a központi alapba, mint ahogy ez 2012-től törvényi kötelezettségként meg is jelent.

A kiemelt vizsgálati célok között szerepel az innovációs járulék terhére történő kutatás-fejlesztés. Ezzel magunk is maximálisan egyet értünk, ugyanis miért éppen ezen a területen ne fordultak volna elő visszaélések? Ez az ellenőrzési gyakorlat azonban még a visszaélések által okozott veszte-

ségnél is károsabb akkor, ha torz szempontok és érdekek mentén valósul meg.

2.2. A fővállalkozói szerep

Az innovációs törvény a k+f tevékenységet érthető, de mind a magunk, mind pedig az ország érdeke szempontjából tekintve nem elfogadható okból non profit társaságok kiváltságává tette. Így cégünk üzletszerűen k+f tevékenységét az innovációs járulék terhére csak jogosultsággal bíró fővállalkozók közreműködésével, alvállalkozói minőségben végezhette.

Cégünk tehát minden esetben non-profit szervezetnek minősülő fővállalkozó partnereinkkel kötött szerződések keretében bonyolította K+F projektjeit, de ügyfeleinkkel igyekeztünk a munka eredményessége érdekében minél közvetlenebb kapcsolatot kiépíteni. Ennek a törekvésnek a jegyében vállaljuk fel jelen írás elkészítésével is azt a feladatot, hogy a segítségére lehessünk Megrendelőinknek abban is, hogy a Direct-Line Kft. által ténylegesen elvégzett k+f megbízásaikat jogosan számolhassák el az innovációs járulék terhére. Ezt a törvények előírásai alapján a következők miatt tehetik meg:

1. Fővállalkozóink a 2003.évi XC.tv. 4.§ (3) bekezdés előírásának megfelelően közhasznú szervezetek vagy költségvetési szervek, ezt okiratokkal bizonyítani tudják.
2. Fővállalkozó partnereink kutatás-fejlesztési tevékenység végzésére jogosultak, ez szabályszerűen bejelentett módon szerepel a tevékenységi körükben.
3. Mindezek alapján kutatás-fejlesztési tevékenységükről szóló számla kiállítására is jogosultak.
4. A K+F tevékenység végzéséhez alvállalkozó igénybevételére törvényi lehetőség van. A Direct-Line Kft. ilyen alvállalkozóként vesz részt a projektben. A Direct-Line tevékenységi körében értelemszerűen szerepel a kutatás-fejlesztés, tehát ilyen tevékenységet végezhet és erről számlát állíthat ki. Az alvállalkozó igénybevétele nem zárja ki a járulék terhére történő elszámolást. (PM állásfoglalás.)
5. A kutatás-fejlesztés a Frascati kézikönyv előírásainak megfelelően zajlik.

Többszöri visszatérő NAV megállapítás, hogy fővállalkozóink csupán ügynöki tevékenységet végeztek, s a k+f munka érdemi végrehajtásában nem vettek részt. Ezen állítást azzal kívánják megalapozni, hogy a cégünk által készített tanulmány szó szerint megegyezik az fővállalkozók által továbbadottal. Ez a téves megállapítás is ugyanarra a hibás szemléletre vezethető vissza, amely a k+f munka lényegének és céljának egyedül a tanulmány elkészítését tartja.

Cégünk nem ügynöki, hanem fővállalkozói szerződést kötött valamennyi fővállalkozójával. Ha ugyanis valóban ügynöki szerződést kötött volna, akkor a fővállalkozó az ügynöki jutalékát számlázta volna a Direct-Line Kft-nek, s cégünknek kellett volna közvetlenül minden megrendelővel szerződést kötni, s feléjük közvetlenül számlázni. Kétségtelen tény, hogy az esetek döntő hánya-

dában a fővállalkozóink közvetlenül nem vettek részt a tanulmányok létrehozásában, mert nem is ez volt a feladatuk. S mint azt számtalanszor kénytelenek vagyunk elmondani, nem is az a k+f munka érdemi része. A fővállalkozói szerep a projekt ellenőrzésében, a felelősségvállalásban, a szakmai felügyeletben nyilvánul meg, ami sokkal fontosabb, mint a szövegszerű megfogalmazás.

A fővállalkozóink többnyire nem is voltak abban a helyzetben, hogy a k+f munka részleteit kellő mélységig megismerjék. Ehhez a Direct-Line Kft-nek sem fűződött érdeke, mint az a tanulmányokban leírtakból ki is derül.

2.3. A tanulmány, mint a k+f munka célja és tartalma

Mint ahogy az már többször, de nem elégszer elhangzott, a tanulmány létrehozása nem a k+f munka lényege. Hasonlóan ahhoz, mint a szállítványozás területén a fuvarlevél kitöltése sem a logisztikai feladat egyetlen és legfontosabb lépése. A fuvarlevél kitöltését végezheti egy adminisztrátor is, míg az autó vezetéshez jogosítvánnyal rendelkező sofőr kell. A k+f projekteket megrendelő cégek nem a fuvarlevél kiállítására, hanem magára a szállítási munkára adják ki megbízásokat.

A hasonlatnál maradva, miért ne rendelhetne meg gyűjtőfuvar egy cég valamely erre jogosult szervezettől, amelynek alvállalkozójaként a Direct-Line Kft. végezzék el a munkát? Ebben az esetben értelemszerűen valamennyi megrendelőnél ugyanaz a tartalmú szállítólevél lesz kiállítva.

3. Tipikus kifogások és rá adható válaszok

Az adóhatósági jegyzőkönyvekben nagyon sok ismétlődő elem fordul elő, amelyek arra engednek következtetni, hogy egyazon töröl fakadnak a megállapítások.

3.1. Részjelentés hiányában előlegfizetés

A több évre érvényesen megkötött szerződések esetében a résztanulmányok hiányában több ellenőr nem kívánja teljesítettnek elfogadni az addig elvégzett munkát, s a korábbi időszakokban kifizetett összegeket előlegnek minősíti. Értelemszerűen semmiképpen nem beszélhetünk előleg fizetésről, hiszen már a szerződéskötést megelőzően is sor került különféle feladatok elvégzésére, melyek alapján kialakításra került a kutatás-fejlesztési téma meghatározása. Vagyis már a szerződés 1.sz. mellékletét képező témakiírás elkészítése is kutatás-fejlesztési tevékenység volt.

A szerződéskötést követően cégünk és fővállalkozónk is minden munkaszakasz lezárásakor számlát állított ki. A számlakészítés alapját a Haladás Jelentésben részletezett kutatás-fejlesztési tevé-

kenységek elvégzése képezte. Arra vonatkozóan pedig egyébként teljesen logikus módon semmi-féle szabály sincsen, hogy milyen terjedelmű írásműben kellene az elvégzett munka tartalmi elemeit összefoglalni.

Az adóhatóság által vizsgált első haladás jelentésben említett előkészítő munkálatok is a kutatás-fejlesztési tevékenység részei, és mint ilyenek a kitűzött cél elérése érdekében merültek fel. Mivel előkészítő munkálatok nélkül az egész projekt megvalósíthatatlan, ezért a szerződéssel kapcsolatos teljesítésnek minősülnek.

3.2. Nem k+f az elvégzett munka

Az általunk végzett kutatómunka tartalmának ismerete és érdemi indoklás nélkül gyakran állapítja meg a jegyzőkönyvében az adóhatóság, hogy a témakiírás és az esetleg a munkáról készült tanulmány alapján nem beszélhetünk a szóban forgó esetben kutatás-fejlesztésről. Indokként legfeljebb az egyes kutatási típusok definíciójának idézése történik, majd egy hatalmas logikai ugrással annak kijelentése, hogy a törvényi előírás szerinti követelményeknek a vizsgált tanulmány nem felel meg.

Amennyiben az általunk végzett kutatásokról a NAV véleménye más, természetesen nyitottak vagyunk a kérdés megvitatására. A NAV roppant könnyű helyzetben van e tekintetben. Semmi más dolga nincsen, mint bemutatni azokat a meglévő fejlesztési eredményeket, amelyek újdonság rontó megoldásként szóba jöhetnek. Hasonlóképpen lehetne cégünk kutatás-fejlesztési munkájára vonatkozó állításokat megcáfolni, mint ahogy a szabadalmi bejelentések esetében ez történik.

3.3. A k+f nem hasznosult a megbízónál

Sajnos a megrendelő számára történő hasznosulást jelenleg gyakran hiányolják az ellenőrök olyan projektek esetében is, amelyeknél - a kutatás sajátosságaira való tekintettel - a szerződéskötés pillanatában a végkifejletről még senki nem tudhat semmit.

Maga a kutatás-fejlesztés bizonytalan kimenetelű, és többnyire valamilyen távlati, általánosan megfogalmazott célt tűzhet maga elé, így előre nem rendelkezhet a majdani hasznosulásról.

A kutatás-fejlesztés esetében is mindig jelentős a bizonytalansági tényező. Csakis a projekt lezárásakor állapítható meg, hogy tudott-e valamilyen - a Megrendelő számára fontos - többletet nyújtani a k+f tevékenység.

Nagyon fontos kihangsúlyozni, hogy:

A 2003. évi XC. tv. szövege szerinti megfogalmazásban az innovációs járulék „saját célú felhasználása” **NEM EGYENLŐ** a kutatás-fejlesztés „eredményének a hasznosulásával”.

Indoklás:

- a kutatás eredmény követelmény nélkül zajlik
- amennyiben mégis lesz pozitív eredménye, akkor sem kötelezhető a megrendelő annak bevezetésére (hiszen lehet pl. gazdaságtalan, egészségtelen, okafogyott stb.)

3.4. A tanulmány értékesítése több helyre történt

Az adóhatósági jegyzőkönyvekben a cégünk által készített és több helyre eljuttatott kutatási jelentésekben fellelhető azonosságokat úgy szokta jellemezni, hogy a k+f munkával megbízott szervezet x további helyen értékesítette a tanulmányt. A helyes megfogalmazás e tényt illetően úgy hangzik, hogy a kutatási munka elvégzéséhez x helyen sikerült a megbízókat meggyőzni arról, hogy megrendelés formájában forrásokat biztosítsanak a központosított projekt költségeinek a fedezésére. Az adóhatósági megfogalmazásból megint az a két alapvető tévedés világlik ki, amely szerint egyrészt a kutatási jelentés megírása nem a kutató munka célja és tartalma. Hasonlóképpen, mint ahogy egy szállítmányozási megbízás sem a szállító levél kiállítását rendeli meg, hanem az csupán a megrendelés tárgyának a dokumentálása. A másik óriási tévedés pedig abban van, hogy a szóban forgó k+f munka elvégzése az egy-egy megbízó által kifizetett összegből el sem kezdhető, nemhogy érdemben lebonyolítható lenne. A világ fejlettebb és szerencsésebb részén a k+f munka finanszírozása éppen azon modell szerint zajlik, amit cégünk igyekezett megszervezni a NAV által negatívan és tévesen megítélt konstrukció szerint. Vagyis egy jelentősebb forrás összegyűjtését azon a módon, hogy egyazon témához több megrendelő hozzájárulását szerezte meg. Így tud érvényesülni az a szinergia hatás, amivel sajnos Magyarországon sem ezen, sem más szakmai területeken nem élünk.

Hazánkban sem tiltja semmiféle jogszabály azt, hogy a kutatás finanszírozás ezen a módon történjen. Minden megrendelőnk elmondjuk, hogy ő valójában egy folyamatban lévő kutatáshoz csatlakozik, amelynek végeredményét minden érintett hasznosítani jogosult.

3.5. A tartalomra vonatkozó egyéb megjegyzések

3.5.1. A projektleírás a kft.-re nem tartalmaz konkrét kutatási feladatkitűzéseket.

A kutatás célkitűzése valóban nem tartalmaz cég specifikus elemeket. Ugyanis nem a kutatás célkitűzésének, hanem a megszülető eredmények alkalmazásának kell cégre szabhatónak lennie.

Tudomásunk szerint a kutatás- fejlesztési munkák finanszírozása több forrásból nem csupán megengedett és pénzügyileg célszerű, hanem szakmai szempontból is kívánatos. A tudományos kutatás egyik legfontosabb módszertani ismérve éppen az, hogy az ember kellő számú egyedi megfigyeléséből igyekszik olyan általános törvényszerűséget megfogalmazni, ami teljesíti a tudományosság szigorú kritériumait.

Az elvégzett kutatás lépései, kezdve a téma meghatározástól, és az annak szellemében elkészített Kutatási Jelentésig a jegyzőkönyv által idézett törvényben megfogalmazott kutatás- fejlesztési definícióknak egyértelműen megfelelnek. A dokumentáció alapján látható mind a „jelenségek lényegére és a megfigyelhető tényekre vonatkozó tudományos ismeretek bővítését célzó kísérleti, tapasztalati, rendszerező vagy elméleti munka”, mind pedig az „új ismeret szerzésére elsődlegesen meghatározott gyakorlati cél...”.

Ezzel van szoros összefüggésben az a tény is, hogy a k+f munka megtörténte és eredménye nem is elsősorban a megbízónál, hanem a Direct-Line Kft.-nél kell rendelkezésre álljon, legegyszerűbb módon az ellenőrzés is itt folytatható le. Sajnálatos tényként kell megállapítsuk, hogy számos ellenőrzést végigélve eddig egyetlen szakértő tartotta fontosnak cégünknel ezt a vizsgálatot elvégezni, s szakvéleményét ez alapján megfogalmazni.

3.5.2. Cég néhány oldalas bemutatása

A megrendelő néhány oldalas bemutatása a dokumentációkban azért fontos, mert így jellemezhető jól az a tevékenységi terület, amelyen később megtörténhet a megszülető eredmények tesztelési célú felhasználása. amely környezetben lehetővé válik az alkalmazástechnikai vizsgálatok elvégzése.

3.5.3. A tanulmány, valójában egy tankönyv

Az új ismeretek egyetemi tankönyvszerű megfogalmazása nem levon, hanem éppen ellenkezőleg, hozzáad a munka színvonalához. A kutatás- fejlesztés célja nem az elvégzett munka összefoglalását adó olyan írásmű elkészítése, ami a megbízó részére érthetetlen nyelven a „magas tudományt” testesíti meg, hanem valóban a hasznosítás céljára leginkább megfelelő forma. A k+f munka során prezentációk formájában is elkészül az eredmények dokumentálása, de ennek nyomtatott formájára Megrendelő általában ugyancsak nem tart igényt, ugyanis ezek bemutatására a magunk vagy a fővállalkozóink által szervezett rendezvények keretében került sor. Örömmel konstatáljuk tehát, ha a munkáinkat egyetemi tankönyvi célra is alkalmasnak ítéli az adóhatósági értékelés.

3.5.4. Forrásokra hivatkozás

A forrásanyagok megadása „kötelező része” a tudományos munkának, ugyanis ez teszi megkülön-

bőztethetővé a saját eredményt a felhasználtaktól. Itt jegyezzük meg, hogy nincs egzakt előírás arra, hogy milyen mértékben fordulhat elő a felhasznált irodalom, s milyen részarányban kell egy tudományos műben szerepeljen a saját megfogalmazás. Ennek a kérdésnek már csak azért sincs jelentősége, mert a k+f munka lényege éppen nem a dokumentálás során használt szavak és mondatok szerkezetén múlik, hanem az elvégzett munka tartalmi elemein. Ezzel összefüggésben itt kell megjegyezzük, hogy roppant szánalmas és alacsony színvonalú az a vita, amely ezzel összefüggésben -nem ritkán politikai megfontolásokból- a sajtóban a tudományos minősítések, doktori címek és fokozatok témakörében zajlik. Ebben a kérdésben gyakran azok is véleményt mondanak, akik még a doktori cím és fokozat közötti különbséget sem ismerik.

3.5.5. Az alap-, alkalmazott kutatás, kísérleti fejlesztés fogalma szerinti követelményeknek nem felel meg.

A NAV jegyzőkönyvek és határozatok által idézett innovációs törvénynek valóban az volt a célja, hogy a cégeket újdonságszámba menő innovatív fejlesztésekre bírja rá. Sajnos azonban jó magyar szokás szerint ebből a törvényi helyből is inkább a pénzbehajtás egyik eszköze lett ahelyett, hogy a cégek további bátorítását szolgáló megoldás lenne.

Általános tapasztalatunk, hogy az adóhatóság előzetesen semmiféle kötelező érvényű állásfoglalást nem ad ki innováció ügyben, mert válaszában azt a látszatot kelti, mintha ezt előzetesen meg sem lehetne tenni. Erre vonatkozóan azonban a törvény egyértelműen fogalmaz. A kutatás-fejlesztést a célja, valamint az alkalmazott módszerek teszik azzá, ami, s nem pedig az elért végeredmény. Ezt támasztja alá az a 2012 évi törvényi változás is, amely a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának az előzetes minősítés feladatát írja elő.

A közvélekedéssel és az ellenőrzési szinten elterjedt gyakorlattal ellentétben a k+f munka célja nem a tanulmány írása. A tanulmány csupán az elvégzett munka utólagos, valamilyen színvonalú és részletezettségű dokumentálása. Itt jegyzem meg, hogy a nálunk fejlettebb országokban a k+f munka eredményeit többnyire nem is igen foglalják írásba, nem is igen hozzák nyilvánosságra mindaddig, amíg ahhoz megbízónak érdeke nem fűződik.

A határozatok tehát helyesen idézik a kutatási típusok fogalmi meghatározásait, amely szerint például az alapkutatás ismérve, hogy a tudományos ismeretek bővítését **célozza**. Ilyen szempontból tekintve cégünk megfogalmazott kutatás- fejlesztési témakiírásai pontosan ilyen új ismeretek megszerzését **célozták**, azaz maradéktalanul teljesítik a törvényi meghatározás követelményeit. Itt kell visszautalnunk arra, hogy a kutatás- fejlesztés attól válik azzá, hogy ilyen célokat fogalmaz meg, és ilyen eszközöket használ a annak elérése érdekében. Az viszont már nem követelmény, hogy minden kitűzött célt el is érjen. Éppen ezért érthetetlen és elfogadhatatlan gyakorlat, hogy az adóhatóság előzetes állásfoglalást a témakiírás alapján ki nem ad, s ezzel minden kockázatot a megrendelő adóalanyra hárít.

Kétségtelen tény, hogy a társadalom tudományok és a bölcsészet területén sokkal nehezebb értelmezni a kutatás módszertani kérdéseket, mint a műszaki- természettudományi területeken. Ezen állításunk igazolására álljon itt **Dr. Molnár János: A tudományos kutatás módszertana tárgy célkitűzése:**

„A bölcsészjellegű tudományos kutatás módszere Magyarországon többnyire ad-hoc jellegű, egyetemenként sőt tanszékenként változik. Szempontjai a magyar szabványt alig veszik figyelembe. Jelen oktatási anyag a magyar szabvány figyelembevételével igyekszik támpontokat adni tudományos dolgozatok elkészítéséhez.”

3.5.6. Nem nyújt új ismereteket a címben megfogalmazott tárgyban a megbízó részére

Ez egy olyan kijelentés, ami önmagában vitatható. Honnan tudja az adóhatóság, hogy egy adott cégnél milyen felkészültséggel rendelkező munkatársak vannak. A megállapítás tágabb összefüggésben való értelmezése esetén sem jutunk ennél messzebb, ugyanis az általunk elvégzett kutatás-fejlesztések többsége a fent többszörösen leírt okok miatt konkrét, a megbízóra szabott feladatki-tűzéseket valóban nem tartalmaz, mert ez nem is a célja, s ezt nagyon helyesen a dolog természetéből fakadóan egyetlen törvényi előírás sem követeli meg.

A szakirodalomból és az internetről valóban több millió oldalnyi irodalom áll bárki rendelkezésére bármely témakörében. Az adóhatósági határozatokban megemlítésre kerülő egyébként óriási „szakirodalom” valóban számos tudományos igénnyel felhalmozott anyagot tartalmaz, amely pedig kiegészül hasonlóképpen óriási mennyiségű áltudományos és vallási természetű tanokkal. Joggal merül fel a kérdés, hogy megbízónak mindezeket ismernie, s mindenfajta szakmai segítség nélkül szelektálnia kellene tudni ebből.

A k+f munka rész célja ezzel szemben gyakran éppen az, hogy ebből az óriási, egy megbízóhoz hasonló cég számára feldolgozhatatlan mennyiségű információ halmazból kivonatként, új megközelítésben elkészüljön egy konzisztens összefoglalás. Számos k+f munka egyik újdonságértéke éppen erre az elemre vezethető vissza.

Tudományos körökben közismert tény, a kutatás -fejlesztés céljának a megfogalmazása az egyik legfontosabb és legnehezebb feladat. Éppen ezért a tudományos minősítést megszerezni szándékozó doktoranduszok számára a már tudományos minősítéssel rendelkező konzulensek fogalmazzák meg a feladatokat. Ehhez képes -enyhén szólva- elfogadhatatlan az az adóhatósági minősítés, mely szerint a témakiírás elkészítése, a szakirodalom áttekintése, abból egy új szemlélet szerinti gondolati rendszer felépítése k+f munkának nem tekinthető.

A legtöbb tudományos munkára, felfedezésre igaz, hogy valahol ott lebegett a tudástérben, csak éppen nem fogalmazódott meg, nem mondatott ki. A tudósok körében utólag mindig az szokott meglepő lenni, hogy lényegében ott voltak a dolgok a szemünk előtt, de nem látták meg őket. Távol álljon tőlünk, hogy Fleming munkásságával mérjük a kutatásaink horderejét, de az ő munkája

és eredménye is jól példázza a kutatás- fejlesztés sajátosságát. A világhírű kutató 1928-ban több szerencsés véletlen körülménynek köszönhetően megfigyelhette egy Staphylococcus baktérium elpusztítására szolgáló anyag keletkezését és a vizsgált baktériumra kifejtett hatását. A penicillin elterjedésére az 1940-es évekig kellett várni. A történet másik tanulsága, hogy Fleming felkészültségével kellett rendelkeznie annak, aki a szeme elé véletlenül kerülő jelenségben meglátja, felismeri a lényegeset, az újat.

Ha az adóhatósági jegyzőkönyv által képviselt logika igaz lenne, akkor mindaddig nem beszélhetünk rákkutatásról sem, amíg annak nincs végeredménye, amíg a megbízó számára nem járt konkrét eredménnyel.

3.5.7. Oktatási céllal készült tanulmány

Kétségtelen tény, a tanulmányok elkészítése során az oktatási cél ott lebeg a szemünk előtt. A kutatás végeredménye egy cég számára akkor hasznosítható, ha nem kizárólag az adóhatósági ellenőrzésre várva egy pánccél szekrényben pihen, hanem a cég minél szélesebb köre számára hasznosítható új ismereteket tartalmaz, új szemléletet tükröz. Sehol máshol nem találgoztam még olyan kritikával, hogy az új ismeretek oktatási céllal, oktatható formában való megfogalmazása meg nem engedett, vagy akárcsak célszerűtlen lenne.

3.5.8. A megfogalmazott kutatási cél és használt fogalomrendszere nem új

A cégünk által végzett k+f munkának általában valóban nem célja új fogalmak definiálása (az új fogalom gyakran nem más, mint meglévő fogalmakkal való körülírása, egy rövidítés csupán, amely helyettesíti a definíciót), de az új fogalmak alkotása nem is feltétele a tudományosságnak. Éppen ellenkezőleg, ma a tudomány éppen arra szorulna rá, hogy egy metanyelv kidolgozásával megszűnjön az a káosz, ami a fogalmak tekintetében uralkodik. Ez a metanyelv (amely a természetstől eltérő módon kódolja a gondolatokat) szolgálhatná azt a célt, hogy tudományos igényű, választékosan megfogalmazott szövegekhez kommentárok hozzáfűzésére használjuk. Ez a munka azonban messze meghaladná az ehhez mozgósítható hazai forrásokat.

(Metanyelvnek nevezzük azt a kommunikációs kódot (nyelvet), amelyet egy megfigyelő arra használ, hogy egy másik, tárgynyelvnek nevezett kommunikációs kódról (nyelvről) beszéljen. A metanyelv a tárgynyelv szabályainak, törvényszerűségeinek, elméleteinek vagy kapcsolódásainak a leírására szolgálhat - ilyen esetben a tárgynyelvet szövegnek, a metanyelvet pedig a rá vonatkozó kommentárnak tekintjük.)

3.5.9. Publikációk „összeollózása”

A határozat szerint az összeollózott tanulmány elkészítése nem tekinthető kutatás-fejlesztésnek. Az állítással maximálisan egyetértünk, sőt még azt is hozzá tesszük, hogy a nem összeollózott tanulmány elkészítése sem tekinthető kutatás-fejlesztésnek.

Ezzel a kijelentéssel kapcsolatban két megjegyzést kell tennem:

- Az általunk kidolgozott munkák nem „összeollózott” tanulmányok. Az elemi logika szabályai szerint tehát ki ilyet állít, annak az állítása igazolásául minden egyes mondat eredeti hivatkozási helyét meg kellene adnia.
- Sajnos még tisztán elvi alapon sem állja meg a helyét ez az állítás. Ugyanis kizárólag „összeollózott” részekből egy újszerű rendszerben összerakva új dolog jön ki. Ez számos példával igazolható. A bonyolult molekula szerkezeteket is ismert anyagokból, elemekből rakják össze. Egy kizárólag ismert technológiai lépésekből a megszokottól eltérő sorrend alkalmazása is új minőséget eredményezhet.

3.5.10. A tanulmány már meglévő ismeretek összegzése

Minden szerző csak és kizárólag a számára már meglévő ismereteket képes írásba foglalni. Ezen ismereteknek egy része mindenkor másoktól átvett, egy része pedig un. hozzáadott érték, újdonság, amelyet egy k+f projekt megcélóz és jó esetben elér.

Az általunk készített tanulmányok mindegyike nem csupán meglévő ismeretek összegzése, hanem új megközelítésből való feldolgozása részben már meglévő, részben pedig új ismereteknek. A feldolgozás újszerűsége teszi lehetővé azt, hogy ezen az új úton elindulva további olyan eredmények születhessenek, amelyek a minden kétséget kizáróan újszerű megközelítésből származnak. Kétségtelen tény ugyanakkor, hogy rendkívül nehéz megmondani (ezért sincs rá jó meghatározás), hogy milyen hányadban, milyen mértékben kell új ismereteket tartalmazzon egy tudományos munka.

A csupán a tanulmányra vonatkozó vizsgálatok tehát önmagukban vajmi keveset képesek mondani arról, hogy milyen volt az elvégzett munka minősége, konkrét tartalma. Egy cég pénzügyi mutatói, mérlege is sok mindent elárul a gazdálkodásról, de annál sokkal több ismeretet viszont rejtve hagy.

3.5.11. A tanulmány nem hasznosult a megrendelő számára

Teljesen érthető okokból sehol nincs megfogalmazva olyan kötelező törvényi elvárás, hogy a k+f munkára megbízást kiadó cégnek be kellene vezetnie kutatás végeredményét. Vélhetően nem véletlenül van ez így. Különösen nehéz lenne ezt megtenni akkor, ha ennek a munkának nem is keletkezik üzleti szempontból hasznosítható végeredménye.

Megítélésünk szerint az innovációs törvénynek nem csak szelleme, hanem gumi-jogszabályszerűre sikerült betű szerinti megfogalmazása sem indokolja azt, hogy a felsoroltak alapján egy kétség kívül elvégzett kutató munkát az adóhatóság munkatársai kvázi meg nem történtnek, természetét te-

kintve pedig valami meg nem nevezett más jellegű tevékenységnek minősítsenek. Egyébként a törvény nem is az adóhatóságot hatalmazza fel a k+f munka tartalmi megítélésre.

Itt kell megemlíteni azt is, hogy a k+f munka a tekintetben is különbözik a szokásos vállalkozási típusú tevékenységtől, hogy nem kell a megbízó tevékenységi köréhez illeszkedőnek lennie. Hiszen éppen az a cél, hogy olyan forrás keletkezzen a járulék által, ami az adóalanyok számára kitérési irányokat, ehhez szempontokat adhat a k+f munka révén. *(csatolt melléklet: PM 12455/2007 – APEH 1559210502/2007 A kutatás-fejlesztési tevékenység jellege)*

Ugyancsak mellékesen itt kell megjegyezni, hogy tévedés azt gondolni, hogy a kutatás- fejlesztésnek minden esetben, minden körülmények között kötelező üzleti szempontból hasznosítható eredménnyel járnia. Minél közelebb van a kutatás a jegyzőkönyvek által helyesen idézett alapkutatáshoz, annál kevésbé lehet ez követelmény. A kutatás- fejlesztést éppen az különbözteti meg a szokásos vállalkozói tevékenységtől, hogy a megcélzott végeredmény nem garantálható. A bizonytalansági elem az, ami a kutatás-fejlesztés azzá teszi, ami.

3.6. A k+f projekt eredménye

A kutatás-fejlesztési szerződéseink 1.sz.melléklete röviden és szakszerűen írja le kutatási témát. Közismert tény kellene legyen, hogy a kutatás minden esetben eredmény követelmény nélkül zajlik. Nem lehet tehát kötelező elvárás, hogy a k+f munkának hasznosítható végeredménye legyen. Amennyiben van hasznosítható eredménye a k+f munkának, akkor sem köteles azt Megrendelőnek alkalmaznia vagy felhasználnia. Számos oka lehet ugyanis annak, hogy ezt nem tudja, vagy nem kívánja megtenni. Könnyű belátni azt, hogy nem ugyanaz számít eredménynek tudományos szempontból, mint ami az üzleti hasznosíthatóság esetében szokás elvárni.

Milyen tényleges eredményt hozott a Megrendelő cég számára a K+F projekt?

Erre a kérdésre nyilvánvalóan nagyon sok fajta válasz születhet, közte akár az is, hogy semmilyen eredménnyel nem járt a munka. A k+f kockázatába és az eredmény kötelelem alóli felmentésbe ugyanis ez is belefér.

Az adóhivatal erre a kérdésre adott választól azt várja, hogy belekapaszkodva a laikus, többnyire valóban hozzá nem értő adózó rossz megfogalmazásába, jogalapot teremtem valamilyen jogcímen a büntetés kiszabására. Sajnos a tapasztalataink arra mutatnak, hogy az adóhatóság sok esetben nem jóhiszeműen közelít a vizsgálat során a járulék felhasználókhöz.

Ha az ügyfél könnyedén felsorolja, hogy számukra komoly előrelépést hozott a projekt, hiszen lett belőle egy gyártó vagy csomagológépük, netán 10 db új monitor stb., sőt kiképeztük végre a dolgozóikat az általuk újonnan megvásárolt munkagépek használatára, stb. a hatóság máris kész a

minősítéssel. A gép vásárlások beruházásnak minősülnek, a dolgozók taníttatása oktatási költség. Egyik sem kutatás-fejlesztés, tehát egyértelműen azt nyilatkozták, hogy nem megfelelően szerződtek, és nem megfelelően használták fel az innovációs járulékot.

Pedig a k+f munka végeredménye szerencsés esetben minden további nélkül lehet az a gazdasági szempontból is értékelhető eredménnyel járó munka, amelyet a válaszában a megrendelő a megfogalmazottak szerint lát. Hiszen bármilyen célú kísérleti rendszer prototípus szintű megvalósítása megkövetelheti ilyen és más eszközök beszerzését, használatának a betanítását.

Ha a válasz az, hogy nem hozott semmilyen tényleges eredményt a projekt, az szintén ROSSZ VÁLASZ a hatóság szemében. Újabb kérdésként ez esetben azt teszik fel, hogy akkor mi volt a megrendelői cél a szerződéskötéskor. Volt-e tényleges kutatási szándékuk? Ha az ember nem kellően felkészült a válasszal, többnyire az egész szerződést fiktív ügyletnek tekintik, megkérdőjelezzik a kutatás szükségességének a tényét.

Ez azonban szintén megalapozatlan állásfoglalás. Maga a feltételezés is abszurd, ami kimondatlanul az indoklásban benne van. Az ügyfélnek tehát már a szerződés megkötése előtt tisztában kellene lennie nem csupán a k+f munka végeredményével, hanem még azt is tudnia kellene, hogy azt a cégében milyen módon fogja tudni hasznosítani. Ezzel szemben a hatóság pedig még arra sem vállalkozik, hogy a k+f munka témakiírását előzetesen minősítse. Az innovációs törvény 2012 évi változása örvendetes módon ezt a súlyos joghézagot a maga normális módján rendezte. A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala feladatul kapta, hogy a k+f témát előzetesen minősítse. Ez a törvényi tényállás tehát szöges ellentétben áll azzal a jelenlegi gyakorlattal, hogy előzetesen nem, de utólag képesnek tartja magát az adóhatóság az elvégzett k+f munka mibenlétének a megítélésére.

Ezzel az adóhatósági gyakorlattal sikerült Magyarországon megoldani, hogy amelyik cég nem tud fejleszteni, az előbb-utóbb azért megy tönkre, amelyik cég pedig az innovációs járuléka terhére fejleszt, azt megalapozatlanul vegzálják és büntetik meg, és azért megy tönkre.

Összefoglalás

Bízunk abban, hogy az innovációs járulék 2012. évi leírhatóságának a megszűnése ellenére képesek leszünk tisztán üzleti alapon is azokat a kutatás-fejlesztési kapacitásokat és eredményeket értékesíteni, amelyek az elmúlt években munkáink révén megszülettek. Mi ugyanis valóban hiszünk abban, amit az egyetemi és akadémiai lobbó régóta terjeszt, miszerint az innováció, s annak a legeredményesebb formáját jelentő kutatás-fejlesztés az egyik legjobb pénzügyi befektetés. Azon dolgozunk ma is, hogy az elmúlt néhány év k+f munkáira fordított források nálunk valóban mielőbb termőre forduljanak. Sajnos Magyarországon számos helyen ez a tétel évtizedek óta nem igazolódik, ugyanis a kutatás-fejlesztés intézményrendszere folyamatos állami támogatás ellenére a hazai innováció szintje még a gyenge európai eredményekhez képest is nagy lemaradásban van.

A 2012. évi törvényi változások véleményünk szerint nem jelentenek jó megoldást. A fentiekben felsorolt bizonytalanságok és kellemetlenségek elkerülése érdekében sokkal célravezetőbb lenne, ha:

1. Csak azok végezhetnének kutatás-fejlesztési tevékenységet akik az adott területen tudományos minősítéssel rendelkeznek, tudásuk és tapasztalatuk révén értenek is hozzá. Jogszabályban kellene meghatározni a kutatás-fejlesztési tevékenység végzésének pontos feltételeit. Ezzel a módszerrel letisztulhatna a K+F-el foglalkozók köre. Nem utólag kellene az adóhatóságnak nagy erővel nyomozást indítania.
2. Ha ez így működne, akkor a k+f megbízást kiadóknak nem kellene aggódnunk amiatt hogy nem megfelelő szakértelemmel kezelik az általuk kiadott feladatot. A jogszabályi követelményeknek való megfelelés előre tisztázott volna, az évek múltán megtartott ellenőrzések során a K+F tényét már nem lehetne és kellene megkérdőjelezni!
3. Ennek megfelelően az adóhatóság is abba a tiszta jogi helyzetbe kerülne, hogy kizárólag az adójogszabályoknak való megfelelést kellene vizsgálnia, ami egyébként is a feladata.

A lezárult K+F tevékenységek esetében sem lehet nyilvánvalóan utólag és visszamenőlegesen a történéseken változtatni, viszont a tények megismerésével és azok megfelelő helyükön való értékelésével még megelőzhető az írásunkban röviden összefoglalt hibák további megismétlődései. Jó lenne, ha a jövőbeni k+f célú megrendelések esetében sem kellene a szakmai és üzleti érdekek szempontjai helyett az utólagos adóhatósági ellenőrzés egyébként sehol le nem írt elvárásait előnyben részesíteni.

Befejezésül felhívom szíves figyelmüket a www.dldh.hu alatt található honlapunkra, továbbá örömmel látom vendégül egy szakmai bemutatóval egybekötött konzultációra mindazokat, akiket érdekelnek cégünk k+f célú munkái.

Szerzők:

Vörösné Dr. Estók Éva

Dr. Kovács Zoltán

Rákos András

Dr. Reith János

